

Porotalouden mahdollisuudet ja uhat

Porotalous on viime vuosina kärsinyt markkinavoimien ja yhteiskunnallisten muutosten puristuksessa, ja sen kannattavuus on ollut heikko. Ala on maan pohjoisosassa merkittävä työllistäjä. Elintarviketalouden lisäksi se on tärkeä sidostoimiala matkailulle ja maataloudelle.

Poronliha on haluttu ja melko pitkälle tuotteistettu erikoiselintarvike, jolla olisi enemmän kysyntää kuin tällä hetkellä on tarjontaa. Poro on lihanjalostusyriyksille haastava raaka-aine. Niukkaa pororaaka-ainetta hyödyntäessään yritykset pyrkivät erikoistumaan tiettyihin tuotteisiin, tuoteryhmiin tai pakkauskokoihin.

Laitumista pulaa

Yksi poronlihantuotantoa rajoittava tekijä on laidunpinta-ala. Porojen talvilaidunten kunto on huonontunut selvästi koko poronhoitoalueella. Ennen tärkeät luppolaitumet ovat vähentyneet, ja porojen saatavilla on paliskunnissa nykyään vähän tai ei lainkaan luppoa.

Talvilaidunten vähenemisen ja kulumisen myötä porojen talvinen lisäruokinta on lisääntynyt koko poronhoitoalueella. Porojen lisäruokinnasta on tullut varsinkin poronhoitoalueen etelä- ja keskiosissa suuri kustannustekijä.

Sopimustuotannosta apua

Porotilat tekevät keskenään paljon yhteistyötä, mutta porotilojen, teurastamojen, ja vähittäiskauppojen välinen yhteistyö on vähäistä.

Sopimustuotanto poronlihan ostajien kanssa on lyhytjänteistä: yli 90 % tuotantosopimuksista tehdään vain vuodeksi kerrallaan. Osa poromiehistä näkee, että paliskunta on liian jäykkä organisaatio markkinoimaan lihaa. Laatulisien ja yleensä sopimuslisien puute on yksi merkittävä syy, miksi poronomistajat eivät ole kiinnostuneet sopimusten allekirjoittamiseen.

Erityiseksi ongelmaksi poronlihamarkkinoilla osoittautui hinnoittelu.

Porotalouden kannattavuuskirjanpidon ja ennustetulosten mukaan yritysten keskimääräinen kannattavuus on tuotantokustannusten nousun myötä heikentynyt ja alueelliset kannattavuuserot voimistuneet.

Poronhoitoon lisää nuoria

Poruelinkeinon tulevaisuuden ja jatkuvuuden kannalta ammattia harjoittavien poronhoitajien keski-ikä on suhteellisen korkea, 46,4 vuotta. Eläkkeet ovat poromiesruokakunnan suurin tulonlähde. Keskimäärin lähes neljännes poromiesperheiden tuloista tulee eläkkeistä.

Luopumistukijärjestelmässä on porotalouden osalta neljä ongelmakohtaa: luopumiseläkkeen pienuus, puolison poronhoidon lopettamisen velvoite, eläkkeellä saatujen ansioiden tuloajan alhaisuus ja vähäinen porojenpitomahdollisuus. Jatkajien osalta tulisi tutkia mahdollisuutta liittää poronhoidon aloitustukijärjestelmä koskemaan myös sukupolvenvaihdon jatkajia muiden kriteerien täyttyessä.

Yhteishanke selvitti porotaloutta

MTT:n, RKTL:n ja Lapin yliopiston yhteistyössä toteuttamassa ja MMM:n rahoittamassa Porotalouden taloudelliset menetystekijät -tutkimuksessa selvitettiin poronlihan markkinoita, tuotannon kannattavuutta ja porotilojen rakennemuutosta. Hankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa porotalouden taloudellisesta toimintaympäristöstä ja kehitysnäkymistä.

Lisätietoja: <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts156.pdf>

Leena Rantamäki-Lahtinen

leena.rantamaki-lahtinen@mtt.fi

puh. (03) 4188 3122

Tapio Tuomela/MTT:n arkisto

Porotalouden kipupisteitä ovat porotalousyritysten heikko kannattavuus, liian suuri poromäärä laidunten pinta-alaan nähden sekä tarjontaketjun heikkous ja tehottomuus.